چالش‌هاي موجود و فراروي مديريت و برنامه‌ريزي منابع آب استان خوزستان

نادر حسيني زارع[۱]، نغمه سعادتي[۲]، پريوش موبد[۳]، پري براني گندمكار[۴]

۱- كارشناس ارشد خاكشناسي، مدير امور بررسي كيفي منابع آب، سازمان آب و برق خوزستان
۲- كارشناس شيمي
۳-كارشناس ارشد محيط زيست
۴- كارشناس شيمي، سازمان آب و برق خوزستان

چكيده

استان خوزستان يكي از قطبهاي مهم اقتصادي كشور بوده و اين اهميت با توجه به مرزي بودن استان و خسارات ناشي از هشت سال جنگ تحميلي و لزوم بازسازي وتوسعه همه جانبه اين استان مضاعف مي‌گردد. خوزستان با دارا بودن ۳۳ درصد از منابع آب سطحي كشور از جايگاه ويژه‌اي دربرنامه‌ريزيهاي منابع آب و انرژي كشور برخوردار است و رودخانه كارون نقش شريان حياتي اين استان را ايفا مي نمايد. همگام با اجراي طرحهاي توسعه كشاورزي وصنعت و افزايش جمعيت در استان خوزستان، از يكطرف رقابت براي مصرف منابع آبهاي موجود بالا گرفته واز طرف ديگر اثرات پسآب مصرف كنندگان بركيفيت آب رودخانه كارون موجب تعارض بي سابقه اي بين بخشهاي مختلف بهره برداران كه در امر توسعه فعال مي باشند گرديده است. وقوع خشكسالي هاي چند سال اخير نيز بر شدت اين تعارض افزوده است. اين مطالعات با اهداف بررسي مشكلات و چالشهاي موجود و فراروي برنامه ريزي و مديريت منابع آب استان خوزستان بطور عام و رودخانه كارون اين بزرگترين آبراهه استان و كشور بطور خاص تهيه و ارائه گرديده است. استفاده از آمار و اطلاعات موجود كمي و كيفي بيش از پنج دهه شبكه اندازه‌گيري آبهاي سطحي استان خوزستان و همچنين تجارب نزديك به دو دهه نگارندگان مقاله در زمينه منابع، مصارف، كيفيت و آلودگي منابع آب، پايه و اساس تجزيه و تحليل هاي موجود را شامل مي‌شود. بررسي سوابق مطالعاتي انجام شده نظير طرح ساماندهي آبراهه كارون توسط سازمان آب و برق خوزستان، طرح مطالعات جامع آب كشور توسط مهندسين مشاور جاماب و همچنين طرح جامع كاهش آلودگي رودخانه كارون از جمله ديگر منابع اطلاعاتي و مورد استفاده در اين پژوهش بوده است. با توجه به مطالعات بعمل آمده در دوره آماري ۸۱-۱۳٤۰ و بر اساس روشهاي آماري و تحليل هاي فراواني انجام شده آورد رودخانه كارون به دشت خوزستان بطور متوسط ۲۱/۲ ميليارد متر مكعب در سال اندازه‌گيري شده است كه بين حداقل ۱۰/٤٦ تا حداكثر ٤۱/۹ ميليارد متر مكعب در سال متغير بوده است. از طرفي نياز آبي شبكه هاي آبياري و ساير تعهدات موجود ۱۰/۵ ميليارد متر مكعب و بر اساس تعهدات جاري و طرحهاي در حال اجرا از جمله طرح‌هاي توسعه نيشكر واحدهاي شمال و جنوب اهواز بالغ بر ۱۷/۳ ميليارد متر مكعب براساس راندمان طراحي برآورد مي شود[۱۳]. با توجه به